

**Одержання та ідентифікація настойки трави
куничника звичайного та трави щучника дернистого
Бурлака І.С., Кисличенко В.С.**

*Кафедра біології, кафедра хімії природних сполук
Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна*

i_burlaka@list.ru

Кунічник звичайний – *Calamagrostis epigeios* (L.) Roth., багаторічна трав'яниста дикоросла рослина родини Рoaceae, широко розповсюджена на всій території України, будучи при цьому наймасовішим видом з кунічників. Має велике розмаїття підвидів і форм [2]. *Щучник дернистий* – *Deschampsia caespitosa* (L.) P. Beauv. Це багаторічна дерновинна трав'яниста рослина родини Рoaceae, яка поширена в Україні, Європі, Азії, Африці, Північній Америці і Австралії, як заносна – зустрічається на півдні Далекого Сходу. Ростає на суходільних, заплавних та сирих луках, по берегах водоймищ, на галявинах, у розріджених лісах, по канавах і болотах [2]. У траві кунічника звичайного і траві щучника дернистого містяться: протейни; гідроксикоричні кислоти: хлорогенова, кумарова, ферулова; флавоноїди: лютеолін, апігенін, трицин. Кореневища накопичують органічні кислоти та їх похідні, солі яблучної і лимонної кислот [1]. Фармацевтичною промисловістю України на основі цих видів сировини випускається противірусний препарат Протефлазид [6]. Попередніми дослідженнями нами були визначені показники тотожності та доброякісності трави кунічника звичайного та трави щучника дернистого, а також встановлено технологічні параметри сировини. Використовуючи ці дані на кафедрі хімії природних сполук було розроблено склад і одержано і апробовано в лабораторних умовах настойку трави кунічника звичайного та трави щучника дернистого. При виробництві настойки загальноприйнятим співвідношенням сировина-екстрагент є 1:5 або 1:10, але іноді бувають і виключення. Нами було експериментально доведено, що для одержання настойки трави кунічника звичайного і трави щучника дернистого оптимальним співвідношенням сировина-екстрагент було 1:10 та тривалість настоювання протягом 3 діб.

Одержання настойки. Зважували по 125,00 г трави кунічника звичайного та трави щучника дернистого, подрібненої до розміру часток, які проходили крізь сито з діаметром отворів 3-5 мм. У змішувач додавали таку кількість 40 % етанолу (з урахуванням коефіцієнту поглинання екстрагенту сировиною 4,25), щоб об'єм витяжки при першому зливанні був 1250 мл. Через добу витяжку повністю зливали, а сировину заливали свіжим екстрагентом і після настоювання протягом доби отримували другий злив. Аналогічно отримували третій

злив. Усі зливи об'єднували, відстоювали при температурі 8 °С та декантували. Настойку розливали у флакони з темного скла по 100 мл.

З метою стандартизації настойки трави куничника звичайного та трави щучника дернистого та розробки МКЯ визначали ряд числових показників на 5 серіях настойки. Параметри стандартизації для настойки трави куничника звичайного та трави щучника дернистого визначалися згідно до вимог ДФУ [3-5].

Опис. Настойка – однорідна прозора рідина без сторонніх включень коричневого кольору з приємним запахом і гіркуватим смаком.

Ідентифікація. Фенольні сполуки. До 3 мл настойки додавали декілька крапель 1 % розчину феруму (III) хлориду – утворювалося темно-зелене забарвлення. Полісахариди. 5 мл настойки упарювали до 2 мл і додавали трикратну кількість 96 % етанолу. Утворювався аморфний осад.

Відносна густина. Визначення проводили за методикою, наведеною у [3]. Відносна густина була не більше 1,0 г/см³.

Сухий залишок. Визначали за методикою, наведеною у [4]. Сухий залишок повинен бути не менше 0,5 %.

Об'ємна частка етилового спирту. Визначали за методикою, наведеною у [4]. Об'ємна частка етилового спирту повинна бути не менше 35 %.

Таким чином, одержана настойка відповідала вимогам ДФУ за визначеними параметрами стандартизації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бурлака І. С. Дослідження полісахаридів та органічних кислот трави куничника звичайного та щучника дернистого / І. С. Бурлака, В. С. Кисличенко, В. В. Поздняков // Український медичний альманах. – 2011. – Т. 14, № 3. – С. 50–52.
2. Верещагин Л. Н. Атлас сорных, лекарственных и медоносных растений / Л. Н. Верещагин. – К. : Юнивест маркетинг, 2002. – С. 50–51.
3. Державна Фармакопея України / Держ. п-во “Науково-експертний фармакопейний центр”. – 1-е вид. – Х. : РІРЕГ, 2001. – 556 с.
4. Державна Фармакопея України / Держ. п-во “Науково-експертний фармакопейний центр”. – 1-е вид., 1 допов. – Х. : РІРЕГ, 2004. – 520 с.
5. Державна фармакопея України / Держ. п-во “Науково-експертний фармакопейний центр”. – 1-е вид., 2 допов. – Х. : Держ. п-во «Науково-експертний фармакопейний центр», 2008. – 620 с.
6. Зейдо Фирас, Луцик Б. Д., Сорокивська С. А. Протефлазид в комплексном лечении вирусных инфекций // International Journal on Immuno rehabilitation. Выпуск “Физиология и патология иммунной системы”. – 2004. – Т. 6. – № 1. – С. 108-109.